

הלכות פורים תשפ"ד (ורב אייקים אגון)

❖ יום חמישי י"א אדר ב' - תענית אסתר מוקדמת

- א. תענית אסתר איננה מארבע הצומות על החורבן. היא איננה נזכרת בפירוש בגמרא, אך יש לה רמז, בלשון חכמים: "י"ג- זמן קהילה לכל". לכן נהגו כל ישראל להתענות ערב פורים, זכר לתענית שתקנה אסתר, או זכר לתענית שמן הסתם התענו היהודים בזמן מלחמתם עם עמלק.
- ב. בשנה זו, ש"ג אדר ב' הוא שבת, מקדימים ומתענים ביום חמישי, י"א אדר ב'. התענית מתחילה מעלות השחר, בשעה 09:04, עד צאת הכוכבים, בשעה 18:11.
- ג. מי שרוצה לאכול או לשתות במשך הלילה, לפני עלות השחר, כאשר הולך לישון בליל י"א, יעשה תנאי שאינו מקבל את התענית בשנתו.
- ד. מעוברות ומיניקות, וכן כל חולה שחלה כל גופו ונפל למשכב, למשל, מי שיש לו חום או כאב חזק באחד מאבריו, פטורים מהצום.
- ה. בתפילת שחרית ובתפילת מנחה קוראים פרשת ויחל. מנהג אשכנזים, שהעולה שלישי במנחה קורא למפטיר דרשו ה' בהימצאו. אומרים אבינו מלכנו, וגם תחנון.
- ו. גם כאשר התענית מוקדמת, לאחר מנחה נוהגים לתת צדקה, זכר למחצית השקל שהיו נותנים לקניית קורבנות ציבור. וכן, כדי להקדים את שקלינו לשקליו של המן הרשע.
- ז. לנוהגים לתת זכר למחצית השקל לפי שווי הכסף, הסכום נע (נכון לחודש אדר תשפ"ד) בין 21 ש"ח לבין 29 ש"ח. סיום הצום, כאמור, בצאת הכוכבים בשעה 18:11.

❖ שבת פרשת ויקרא, י"ג אדר ב', פרשת זכור

- א. קריאת פרשת "זכור" היא חובה מדאורייתא.
- ב. מצוה לקרוא את הפרשה במניין מתוך ספר תורה כשר, כדי "לזכור מה שעשה לנו עמלק ולשנוא אותו בכל עת ועת, ונעורר הנפשות להלחם בו", "ולתת אל ליבנו, שכל המיצר לישראל שנוא לפני הקב"ה. ולפי גודל רעתו, כך תהיה מפלתו".
- ג. רצוי שגם נשים תשמענה את פרשת "זכור" בקריאה הרגילה או בקריאה מיוחדת.
- ד. אשה המתקשה להגיע לבית הכנסת, תקרא מתוך חומש ותצא בכך, הואיל ויש דעות שנים פטורות ממצווה זו.

❖ מוצאי שבת, אור ל"ד אדר ב' - ליל פורים

- א. צאת השבת, בערך בשעה 18:30 (לפי המקומות השונים).
- ב. מצד הדין, אפשר להתפלל מיד ערבית, ולאחר מכן לקרוא מגילה. אולם, נשים השומעות קריאת מגילה רק לאחר קריאת הגברים, לא תוכלנה לטעום דבר מאכל עד לשעה מאוחרת. לכן, מומלץ לקבוע את זמן ערבית, כ- 20-15 דקות לאחר צאת השבת. בצאת השבת לעשות הבדלה לכל המשפחה, כל אחד בביתו, ואח"כ לצאת לערבית, וקריאת מגילה. בתפילת ערבית אומרים "אתה חוננתנו" כרגיל.
- ב. לפני קריאת המגילה מברכים שלוש ברכות: "על מקרא מגילה". "שעשה ניסים" ו"שהחיינו".
- ג. ספרדים, המברכים "שהחיינו" רק בקריאת הלילה, יכוונו בברכה זו גם על שאר מצוות הפורים: קריאת המגילה בבוקר, משלוח מנות, מתנות לאביונים ועל סעודת פורים.
- ד. חובה לשמוע כל מילה מפיו של בעל הקורא, ועל כן, חייבים להיות מרוכזים בשמיעה. מי שלא שמע מילה או יותר, יקרא מתוך החומש וישיג את בעל הקורא. אפשר להשלים עד מחצית מהמגילה בקריאה מחומש.
- ה. בסיום הקריאה מברכים "הרב את ריבנו". יחיד הקורא לעצמו, לא יברך.
- ו. גם נשים חייבות בקריאת מגילה, בלילה וביום. בקריאה לנשים, אם בעל הקורא עצמו טרם שמע את קריאת המגילה, יברך הוא את כל הברכות.
- ז. אם בעל הקורא כבר יצא ידי חובתו וקורא עבור הנשים, תברך אישה אשכנזיה שלוש ברכות: "לשמע מגילה", "שעשה ניסים" ו"שהחיינו".
- ח. אם אין אישה אשכנזיה וקורא רק לנשים ספרדיות, יש הנוהגות כשיטת מרן בעל השו"ע, שאשה מברכת "על מקרא מגילה", ויש הנוהגות כשיטת הבן איש חי, שנשים אינן מברכות, והקורא עבורן יקרא בלי ברכה.
- ט. מצווה לחנך את הילדים לקריאת המגילה ולהביאם לבית הכנסת. אולם, ילדים הקטנים מגיל 7 לא הגיעו עדיין לגיל חינוך, הם עלולים להפריע, ולכן אין להביאם. מי ששמר עליהם בבית, ישמע אחר כך את הקריאה.

ההורים נקראים לחנך את ילדיהם להכות את המן, אולם בגבולות של זמן, כדי שלא להאריך את הקריאה יתר על המידה, ולגרום טרחה יתירה לציבור.
ח. אין מצווה לשתות יין בליל הפורים, וטוב לב משתה תמיד.

❖ יום ראשון, י"ד אדר ב', יום הפורים

ביום ראשון מהבוקר, ארבע מצוות לפנינו:

- א. **מקרא מגילה:** אשכנזים מברכים שלוש ברכות גם בבוקר, ומכוונים בברכת "שהחיינו" על כל מצוות היום הנוספות: מתנות לאביונים, משלוח מנות וסעודת פורים.
ספרדים אינם מברכים "שהחיינו".
- ב. **מתנות לאביונים:** מצווה עיקרית ביום הפורים היא לתת מתנות ולשמח את האביונים.
כמו בכל השנים, וביתר הדגשה, בגלל המצב הכלכלי הקשה הפוקד משפחות רבות, ראוי למעט במצוות משלוח מנות, ובמקום להוציא הוצאות על מנות יקרות, ראוי להעביר יותר סכומים למצוות מתנות לאביונים.
כדי להעביר את המתנות למי שצריך, נכון להקדים ולתת את המתנות לידי גבאי הצדקה בימים שלפני פורים, על מנת שיוכלו להיערך כראוי ולהעבירן ביום הפורים עצמו.
מי שאינו מוצא אביונים ביום הפורים, יפריש כסף, ויתן כאשר ימצא עניים.
- ג. **משלוח מנות:** חייב כל אדם, איש ואישה, נער ונערה, לשלוח לפחות שתי מנות לחבר אחד. איש ישלח לאיש, ואישה תשלח לאישה.
- ד. **סעודת פורים:** ראוי ונכון להתפלל מנחה לפני הסעודה.
זמן מנחה גדולה הוא בשעה 15:12. לאחר מכן יכול להתחיל בסעודה.
"חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידעי". אולם, החושש שמא ישתכר וינהג בקלות ראש או חלילה יגיע להקאה וכדומה, ישתה מעט יותר מהרגלו ודי בזה.

❖ לחוגגים פורים ביום שני, ט"ו אדר ב' - פורים דמוקפין:

- א. בירושלים חוגגים את הפורים ביום ט"ו אדר, זכר ליום שנחו בו יהודי שושן.
- ב. תענית אסתר, גם בירושלים, ביום חמישי י"א אדר ב'.
- ג. כל הנהוג בפרזים ביום י"ד, נוהג בירושלים ביום ט"ו.
  - קריאת המגילה בערב ובבוקר
  - משלוח מנות ומתנות לאביונים
  - סעודת פורים.
- ד. כיום נהוג, שגם בשכונות הרחוקות בירושלים, מקיימים את יום הפורים ביום שני ט"ו אדר ב'.
- ה. יש ערים ויישובים נוספים שקיבלו עליהם מספק, לנהוג יומיים פורים, גם בי"ד וגם בט"ו, וכל אחד ינהג כמנהג מקומו. הנהוגים פורים יומיים, מברכים על המגילה רק ביום י"ד אדר. בט"ו קוראים בלי ברכה.
- ו. בטבריה, כבר לחכמי הגמרא היה ספק, האם הים נחשב כחומה או לא, ולכן מספק מקיימים את מצוות הפורים בי"ד ובט"ו. אף שם מברכים על מקרא מגילה רק בי"ד.
נביא בקיצור רב את דין "בן עיר שהלך לכרך או בן כרך שהלך לעיר", ומי שיש לו אי ודאות ישאל חכם:
  - ז. תושב ירושלים, שבמוצאי שבת, אור ליום ראשון, נמצא בפרזים, אם דעתו לחזור לפני עלות השחר לירושלים, אינו חייב בקריאת מגילה ובמצוות הפורים ביום י"ד, ונוהג פורים רק בירושלים ביום ט"ו.
  - אולם, אם נשאר בפרזים עד עלות השחר של יום ראשון, נתחייב בכל מצוות הפורים, ביום י"ד אדר, שהרי "פרוז בן יומו נקרא פרוז". אם במהלך יום י"ד באדר ב' (ועד לפני עלות השחר של יום ט"ו באדר) חזר לירושלים, נתחייב פעמיים, גם ביום ט"ו.
  - ח. תושב עיר פרזית, הנמצא במוצאי שבת, אור ליום ראשון, בירושלים, אם דעתו לחזור לעיר הפרזית לפני עלות השחר של יום ראשון, חייב במצוות הפורים ביום ראשון, וקורא את המגילה, בירושלים, במוצאי שבת.

פּוּרִים לְאַחַד!

נַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵינוּ הַפּוּרִים כְּהַלְכָנוּ.

לְאַחַד אֶת כָּל אֲחֵינוּ, לְאַחַד אֶת כָּל אוֹיְבוֹנוֹ, מְדַבְּרִים וּמְצַחֲנוּ.

וְלִפְרוֹז, כְּאִישׁ אֶחָד וְאֶחָד אֶת אֲחֵינוּ הַפּוּרִים!!